

KADZOEV

SODBA SODIŠČA (veliki senat)

z dne 30. novembra 2009*

V zadevi C-357/09 PPU,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi členov 68 ES in 234 ES, ki ga je vložilo Administrativen sad Sofia-grad (Bolgarija) z odločbo z dne 10. avgusta 2009, ki je prispela na Sodišče 7. septembra 2009, v postopku

Said Šamilovič Kadzoev (Hučbarov),

SODIŠČE (veliki senat),

v sestavi V. Skouris, predsednik, A. Tizzano, J. N. Cunha Rodrigues, K. Lenaerts, J.-C. Bonichot, predsedniki senatov, C. Toader, predsednica senata, C. W. A. Timmermans, P. Kūris, E. Juhász, G. Arestis, L. Bay Larsen (poročevalec), T. von Danwitz in A. Arabadjiev, sodniki,

generalni pravobranilec: J. Mazák,
sodni tajnik: N. Nanchev, administrator,

* Jezik postopka: bolgarščina.

na podlagi predloga predložitvenega sodišča z dne 10. avgusta 2009, ki je na Sodišče prispel 7. septembra 2009 in je bil dopolnjen 10. septembra 2009, da se predlog za sprejetje predhodne odločbe obravnava po nujnem postopku v skladu s členom 104b Poslovnika,

na podlagi sklepa drugega senata z dne 22. septembra 2009, da se navedenemu predlogu ugotovi,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 27. oktobra 2009,

ob upoštevanju stališč, so jih predložili:

- za S. Kadzoeva D. Daskalova in V. Ilareva, odvetnici,

- za bolgarsko vlado T. Ivanov in E. Petranova, zastopnika,

- za litovsko vlado R. Mackevičienė, zastopnica,

– za Komisijo Evropskih skupnosti S. Petrova in M. Condou-Durande, zastopnici,

po opredelitvi generalnega pravobranilca,

izreka naslednjo

Sodbo

- 1 Predlog za prejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 15, od (4) do (6), Direktive 2008/115/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. decembra 2008 o skupnih standardih in postopkih v državah članicah za vračanje nezakonito prebivajočih državljanov tretjih držav (UL L 348, str. 98).

- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru upravnega postopka, ki se je začel na pobudo direktorja Direkcije „Migracija“ pri Ministerstvu na vatrešnite raboti (direkcija za priseljevanje pri ministrstvu za notranje zadeve) s predlogom, naj Administrativen sad Sofia-grad (upravno sodišče v Sofiji) po uradni dolžnosti odloči o nadaljnjem pridržanju S. Kadzoeva (Hučbarova) v posebnem centru za začasno nastanitev za tujce navedene direkcije v Busmancih (v nadaljevanju: center za začasno nastanitev) v sofijskem okrožju.

Pravni okvir

Skupnostna ureditev

- 3 Direktiva 2008/115 je bila sprejeta zlasti na podlagi člena 63, prvi odstavek, točka 3(b) ES. V uvodni izjavi 9 te direktive je navedeno:

„V skladu z Direktivo Sveta 2005/85/ES z dne 1. decembra 2005 o minimalnih standardih glede postopkov za priznanje ali odvzem statusa begunca v državah članicah [(UL L 326, str. 13, in popravek UL 2006, L 236, str. 36)] državljana tretje države, ki je v državi članici zaprosil za azil, ne bi smeli obravnavati kot nezakonito prebivajočega na ozemlju te države članice, dokler ne začne veljati odločba o zavrnitvi prošnje ali odločba o prenehanju pravice te osebe do statusa prosilca za azil.“

- 4 Člen 15 Direktive 2008/115 v poglavju o pridržanju z namenom odstranitve določa:

„1. Razen če v določenem primeru ni možno učinkovito uporabiti drugih zadostnih, vendar manj prisilnih ukrepov, lahko države članice pridržijo državljana tretje države, ki je v postopku vračanja, le, da pripravijo vrnitev in/ali izvedejo postopek odstranitve, zlasti če:

(a) obstaja nevarnost pobega, ali

- (b) se zadevni državljani tretje države izogiba ali ovira pripravo vrnitve ali postopek odstranitve.

Obdobje pridržanja je kar se da kratko in traja le toliko časa, kolikor trajajo postopki za ureditev odstranitve, ti pa se izvedejo skrbno.

2. Pridržanje odredijo upravni ali sodni organi.

Odredba mora biti pisna, v njej morajo biti navedeni dejanski in pravni razlogi.

Če so pridržanje odredili upravni organi, države članice:

- (a) zagotovijo hiter sodni pregled zakonitosti pridržanja, o kateri odločijo kar se da hitro po začetku pridržanja;

- (b) ali zadevnemu državljanu tretje države zagotovijo pravico, da začne postopek, s katerim se zakonitost pridržanja hitro pregleda kar se da hitro po sprožitvi ustreznega postopka. V tem primeru države članice nemudoma obvestijo zadevnega državljana tretje države o možnosti uvedbe takega postopka.

Če je pridržanje nezakonito, se zadevnega državljana tretje države nemudoma izpusti.

3. V vsakem primeru se na zahtevo zadevnega državljana tretje države ali po uradni dolžnosti pridržanje pregleda v razumnih časovnih presledkih. V primeru podaljšanja pridržanja pregled nadzira sodni organ.

4. Kadar s pravnega vidika ali iz drugih razlogov ni več upravičeno pričakovati odstranitve ali ker pogoji iz odstavka 1 niso več izpolnjeni, pridržanje ni več upravičeno in zadevna oseba se nemudoma izpusti.

5. Pridržanje traja, dokler so izpolnjeni pogoji iz odstavka 1 in kolikor je to potrebno, da se zagotovi uspešna odstranitev. Vsaka država članica določi omejeno obdobje pridržanja, ki ne sme presegati šestih mesecev.

6. Države članice ne smejo podaljšati obdobja iz odstavka 5, razen za omejeno obdobje, ki v skladu z nacionalno zakonodajo ne sme presegati dvanajst mesecev, kadar obstaja verjetnost, da bo postopek odstranitve kljub vsem ustreznim prizadevanjem trajal dlje zaradi:

(a) nezadostnega sodelovanja zadevnega državljana tretje države, ali

(b) zamud pri pridobivanju potrebne dokumentacije iz tretjih držav.“

5 Člen 20 Direktive 2008/115 določa, da morajo države članice sprejeti zakone in druge predpise, potrebne za uskladitev s to direktivo, razen s členom 13(4), najpozneje do 24. decembra 2010.

6 Ta direktiva je v skladu s svojim členom 22 začela veljati 13. januarja 2009.

Nacionalna ureditev

7 Direktiva 2008/115 je bila v bolgarsko pravo prenesena z zakonom o tujcih v Republiki Bolgariji (DV št. 153 iz leta 1998), kakor je bil spremenjen 15. maja 2009 (DV št. 36 iz leta 2009, v nadaljevanju: zakon o tujcih).

8 Predložitveno sodišče meni, da člen 15(4) te direktive vseeno še ni bil prenesen v bolgarsko zakonodajo.

9 Člen 44(6) zakona o tujcih določa, da če proti tujcu ni mogoče uporabiti prisilnega upravnega ukrepa, ker njegova istovetnost ni ugotovljena ali ker obstaja očitna nevarnost prikrivanja, lahko organ, ki je ta ukrep sprejel, odredi nastanitev tega tujca v centru za začasno nastanitev tujcev, da bi se organizirala prisilna odstranitev tujca iz Republike Bolgarije ali njegov izgon.

10 Pred prenosom Direktive 2008/115 obdobje nastanitve v takem centru ni bilo omejeno.

11 Trenutno na podlagi člena 44(8) zakona o tujcih „[n]astanitev traja, dokler so podane okoliščine iz odstavka 6, vendar največ šest mesecev. Izjemoma, če oseba ne sodeluje s pristojnimi organi, če pride do zamude pri pridobivanju dokumentov, ki so nujni za prisilno odstranitev ali izgon, ali če oseba pomeni grožnjo za nacionalno varnost ali javni red, se obdobje nastanitve lahko podaljša na dvanajst mesecev“.

12 Člen 46a, od (3) do (5), zakona o tujcih določa:

„(3) Vsakih šest mesecev vodja centra za začasno nastanitev tujcev predloži seznam tujcev, ki so zaradi ovir za njihovo odstranitev z ozemlja v centru bivali več kot šest mesecev. Seznam se pošlje upravnemu sodišču kraja, v katerem je center za tujce.

(4) Po izteku vsakega šestmesečnega obdobja nastanitve v centru za začasno nastanitev sodišče po uradni dolžnosti in brez navzočnosti javnosti odloča o podaljšanju, zamenjavi ali koncu pridržanja. Proti odločbi sodišča se ni mogoče pritožiti.

(5) Če sodišče izpodbijano odredbo o nastanitvi razglasi za nično ali odredi tujčevo izpustitev, se tujec nemudoma izpusti iz centra za začasno nastanitev.“

Spor o glavni stvari in vprašanja za predhodno odločanje

- 13 Bolgarski organi pregona so 21. oktobra 2006 blizu meje s Turčijo aretirali osebo. Ta ni imela osebnih dokumentov, predstavila pa se je kot Said Šamilovič Hučbarov, rojen 11. februarja 1979 v Groznm (Čečenija). Izjavil je, da ne želi, da bi bil o njegovi aretaciji obveščen ruski konzulat.
- 14 Proti tej osebi je bil z odredbo pristojnih policijskih služb z dne 22. oktobra 2006 sprejet upravni ukrep prisilne odstranitve.
- 15 Za zadevnega tujca je bilo 3. novembra 2006 odrejeno pridržanje v centru za začasno nastanitev, dokler ne bo mogoče izvršiti te odredbe, torej do pridobitve potnih listin in zagotovitve finančnih sredstev za nakup vozovnice za Čečenijo. Navedena odredba je po opravljenem sodnem pregledu postala dokončna 17. aprila 2008.
- 16 Zadevni tujec je 14. decembra 2006 pred organi centra za začasno nastanitev izjavil, da njegov pravi priimek ni Hučbarov, temveč Kadzoev.
- 17 V okviru dveh upravnih postopkov pred Administrativen sad Sofia-grad je bil predložen rojstni list, iz katerega je razvidno, da je bil S. Kadzoev rojen 11. februarja 1979 v Moskvi (nekdanja Sovjetska zveza) čečenskemu očetu Šamilu Kadzoevu in gruzijski materi Loli Elihviri. Predložena pa je bila tudi začasna osebna izkaznica državljana Čečenske republike Ičerije na ime Said Šamilovič Kadzoev, rojen 11. februarja 1979 v Groznm, veljavna do 3. februarja 2001. Kljub temu se je zadevni tujec pred upravnimi organi dalje predstavljal s priimkom Kadzoev ali Hučbarov.

18 Med bolgarskimi in ruskimi organi je od januarja 2007 do aprila 2008 potekala korespondenca. Ruski organi so v nasprotju s prepričanji bolgarskih organov trdili, da so začasno osebno izkaznico na ime Said Šamilovič Kadzoev izdale osebe in organ, ki jih Ruska federacija ne pozna, in da je zato ni mogoče šteti za dokument, ki dokazuje rusko državljanstvo zadevnega tujca.

19 S. Kadzoev je med svojim bivanjem v centru za začasno nastanitev 31. maja 2007 vložil prošnjo za pridobitev statusa begunca. Tožbo, ki jo je vložil zoper odločbo bolgarskih upravnih organov o zavrnitvi te prošnje, je Administrativen sad Sofia-grad zavrnilo s sodbo z dne 9. oktobra 2007. Zadevni tujec je 21. marca 2008 vložil drugo prošnjo za azil, ki pa jo je 2. aprila 2008 umaknil. S. Kadzoev je 24. marca 2009 vložil tretjo tako prošnjo. Administrativen sad Sofia-grad je z odločbo z dne 10. julija 2009 zavrnilo prošnjo S. Kadzoeva in mu odreklo azil. Zoper to odločbo ni bilo mogoče vložiti pritožbe.

20 Odvetnica S. Kadzoeva je 20. junija 2008 vložila predlog za nadomestitev ukrepa pridržanja z milejšim ukrepom, in sicer z obveznostjo S. Kadzoeva, da se redno podpisuje v vpisnik, ki ga hranijo policijski organi v kraju njegovega bivanja. Ker so pristojni organi menili, da S. Kadzoev nima dejanskega naslova v Bolgariji, so zavrnilo ta predlog, ker naj ne bi bili izpolnjeni zahtevani pogoji.

21 Podoben predlog, ki je bil prav tako zavrjen, je bil vložen 22. oktobra 2008.

22 Na koncu upravnega postopka, ki se je na predlog S. Kadzoeva začel pred komisijo za varstvo pred diskriminacijo in ki mu je sledil postopek pred Varhoven administrativen sad (vrhovno upravno sodišče), je navedeno sodišče – tako kot navedena komisija –

v odločbi z dne 12. marca 2009 priznalo, da ni mogoče nesporno ugotoviti istovetnosti in državljanstva S. Kadzoeva, tako da ga je obravnavalo kot osebo brez državljanstva.

23 Iz predložitvenega sklepa je razvidno, da center za pomoč žrtvam mučenja, Visoki komisariat Združenih narodov za begunce in Amnesty International menijo, da je bil S. Kadzoev v svoji državi izvora verjetno žrtev mučenja ter poniževalnega in nečloveškega ravnanja.

24 Čprav so si bolgarski organi, nekatere nevladne organizacije in sam S. Kadzoev prizadevali, da bi se našla varna tretja država, ki bi ga lahko sprejela, ni bil sklenjen noben dogovor in za zdaj še ni prejel potnih listin. Republika Avstrija in Republika Gruzija, ki so ju bolgarski organi prosili, naj sprejmeta S. Kadzoeva, sta to zavrnila. Republika Turčija, na katero so se bolgarski organi tudi obrnili, ni odgovorila.

25 Administrativen sad Sofia-grad pojasnjuje, da je S. Kadzoev še vedno pridržan v centru za začasno nastanitev.

26 Postopek v glavni stvari se je začel s tem, da je direktor direkcije za priseljevanje pri ministrstvu za notranje zadeve pri Administrativen sad Sofia-grad predložil upravni akt in z njim sodišču predlagal, naj po uradni dolžnosti na podlagi člena 46a(3) zakona o tujcih odloči o nadaljnjem pridržanju S. Kadzoeva.

27 Navedeno sodišče poudarja, da pred spremembo zakona o tujcih v Republiki Bolgariji zaradi prenosa Direktive 2008/115 nastanitev v centru za začasno nastanitev ni bila časovno omejena. Navaja, da ni prehodnih pravil, ki bi urejala položaje, v katerih so bile odločitve sprejete pred to spremembo. Razložiti naj bi bilo treba, ali se za obdobja

pridrzanja in razloge za njihovo podaljšanje uporabljajo nova pravila iz te direktive, zlasti ker je bilo v primeru v glavni stvari najdaljše mogoče obdobje pridrzanja, predpisano z navedeno direktivo, preseženo pred njenim sprejetjem.

28 Poleg tega naj ne bi nobena izrecna določba pojasnjevala, ali je treba v položaju, kakršen je ta v glavni stvari, obdobja iz člena 15(5) in (6) Direktive 2008/115 razumeti tako, da vključujejo obdobje, v katerem je bil tujec pridržan, medtem ko je obstajala zakonska prepoved izvršitve upravnega ukrepa „prisilna odstranitev“, ker je S. Kadzoev sprožil postopek za pridobitev humanitarnega statusa in statusa begunca.

29 Končno navedeno sodišče opozarja, da če ni „upravičeno pričakovati odstranitve“ v smislu člena 15(4) Direktive 2008/115, se postavlja vprašanje, ali je treba v skladu s to določbo takoj odrediti izpustitev S. Kadzoeva.

30 V teh okoliščinah je Administrativen sad Sofia-grad prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ta vprašanja:

„1. Ali je treba člen 15(5) in (6) Direktive 2008/115[...] razlagati tako, da:

- (a) kadar nacionalno pravo države članice pred prenosom zahtev te direktive ni določalo najdaljšega mogočega obdobja pridrzanja niti razlogov za podaljšanje pridrzanja in ob prenosu Direktive ni bilo predvideno, da imajo nove določbe retroaktivni učinek, se začnejo te zahteve navedene direktive uporabljati in

začne obdobje teči šele z njihovim prenosom v nacionalno pravo države članice;

(b) se med obdobja, določena za pridržanje v posebnem centru z namenom odstranitve v smislu navedene direktive, ne šteje obdobje, v katerem je bila odložena izvršitev odločbe o odstranitvi [z ozemlja] države članice na podlagi izrecne določbe zaradi poteka postopka dodelitve pravice do azila na prošnjo državljana tretje države, čeprav je med tem postopkom še naprej bival v tem posebnem centru za pridržanje, če nacionalna zakonodaja države članice to dovoljuje?

2. Ali je treba člen 15(5) in (6) Direktive 2008/115[...] razlagati tako, da se med obdobja, določena za pridržanje v posebnem centru z namenom odstranitve v smislu navedene direktive, ne šteje obdobje, v katerem je bila izvršitev odločbe o odstranitvi [z ozemlja] države članice odložena na podlagi izrecne določbe, ker zoper navedeno odločbo poteka sodni postopek, čeprav je ta državljan tretje države med tem postopkom še naprej bival v tem posebnem centru za pridržanje, če nima veljavnih osebnih dokumentov in zato obstaja dvom o njegovi identiteti, nima sredstev za preživljanje in se poleg tega vede agresivno?

3. Ali je treba člen 15(4) Direktive 2008/115[...] razlagati tako, da odstranitev ni razumno mogoča, če:

(a) je ob sodnem pregledu zakonitosti pridržanja država, katere državljan je zadevni tujec, zavrnila izdajo potne listine za njegovo vrnitev in do takrat s tretjimi državami ni bilo dogovora o njegovem sprejemu, čeprav upravni organi države članice nadaljujejo svoja prizadevanja glede tega;

- (b) je ob sodnem pregledu zakonitosti pridržanja obstajal sporazum o ponovnem sprejemu, sklenjen med Evropsko unijo in državo, katere državljan je zadevni tujec, vendar se zaradi novega dokaza – in sicer rojstnega lista zadevnega tujca – država članica ni sklicevala na določbe navedenega sporazuma, zadevni tujec pa se ne želi vrniti;

  - (c) so možnosti za podaljšanje pridržanja, določene v členu 15(6) Direktive [2008/115], izčrpane, če ob sodnem pregledu zakonitosti pridržanja [zadevnega tujca] s tretjimi državami ni bil sklenjen nikakršen sporazum o ponovnem sprejemu ob upoštevanju člena 15(6)(b) navedene direktive?
4. Ali je treba člen 15(4) in (6) Direktive 2008/115[...] razlagati tako, da če se ob sodnem pregledu zakonitosti pridržanja državljana tretje države z namenom odstranitve ugotovi, da ni razumnega razloga za njegovo odstranitev in da so izčrpani razlogi za podaljšanje njegovega pridržanja:
- (a) ni treba odrediti njegove takojšnje izpustitve, čeprav so kumulativno izpolnjeni ti pogoji: zadevni tujec nima veljavnih osebnih dokumentov ne glede na trajanje njihove veljavnosti in zato obstaja dvom glede njegove identitete, vede se agresivno, nima nikakršnih sredstev za preživljanje in ni nobene tretje osebe, ki bi mu preživljanje zagotavljala;

  - (b) bi bilo pri odločanju o njegovi izpustitvi treba temeljito presoditi, ali ima državljan tretje države v skladu z določbami nacionalnega prava države članice potrebna sredstva za bivanje na ozemlju države članice in naslov možnega prebivališča?“

Nujni postopek

- 31 Administrativen sad Sofia-grad je predlagalo, naj se predlog za sprejetje predhodne odločbe obravnava po nujnem postopku iz člena 104b Poslovnika.
- 32 Predložitveno sodišče je ta predlog utemeljilo z navedbo, da se v tej zadevi postavlja vprašanje nadaljnega pridržanja S. Kadzoeva v centru za začasno nastanitev ali njegove izpustitve. Navedeno sodišče je ob upoštevanju položaja te osebe opozorilo, da postopek ne bi smel biti dolgo prekinjen.
- 33 Drugi senat Sodišča je po opredelitvi generalnega pravobranilca sklenil, da se ugodi predlogu predložitvenega sodišča, naj se predlog za sprejetje predhodne odločbe obravnava po nujnem postopku, in da se zadeva predloži Sodišču, da bo dodeljena velikemu senatu.

Vprašanja za predhodno odločanje

Prvo vprašanje, točka (a)

- 34 Predložitveno sodišče s prvim vprašanjem, točka (a), v bistvu sprašuje, ali je treba člen 15(5) in (6) Direktive 2008/115 razlagati tako, da mora v njem določeno najdaljše mogoče obdobje pridržanja vključevati tudi obdobje pridržanja, ki je preteklo, preden je začela veljati ureditev iz te direktive.

- 35 Opozoriti je treba, da člen 15(5) in (6) Direktive 2008/115 določa najdaljše mogoče obdobje pridržanja z namenom odstranitve.
- 36 Če se ne bi upoštevalo obdobje pridržanja z namenom odstranitve, ki je preteklo, preden je začela veljati ureditev iz Direktive 2008/115, bi bile osebe v enakem položaju kot S. Kadzoev lahko pridržane dlje od najdaljših možnih obdobj iz člena 15(5) in (6) te direktive.
- 37 Tak položaj ne bi bil v skladu s ciljem navedenih določb Direktive 2008/115, ki je v vsakem primeru zagotoviti, da pridržanje z namenom odstranitve ni daljše od 18 mesecev.
- 38 Poleg tega se začne člen 15(5) in (6) Direktive 2008/115 takoj uporabljati za prihodnje učinke položaja, ki je nastal v času veljavnosti prejšnje ureditve.
- 39 Na prvo vprašanje, točka (a), je torej treba odgovoriti, da je treba člen 15(5) in (6) Direktive 2008/115 razlagati tako, da mora najdaljše mogoče obdobje pridržanja, ki je v njem določeno, vključevati obdobje pridržanja, ki je preteklo, preden je začela veljati ureditev iz te direktive.

Prvo vprašanje, točka (b)

- 40 Predložitveno sodišče s prvim vprašanjem, točka (b), sprašuje, ali je treba pri izračunavanju obdobja pridržanja z namenom odstranitve, določenega v členu 15(5) in (6) Direktive 2008/115, všteti obdobje, v katerem je bila izvršitev odločbe o odstranitvi odložena zaradi obravnavanja prošnje za azil, ki jo je vložil državljani tretje države, medtem ko je med postopkom v zvezi s to prošnjo še naprej bival v centru za začasno nastanitev.
- 41 Opozoriti je treba, da je v uvodni izjavi 9 Direktive 2008/115 navedeno, da „[v] skladu z Direktivo [...] 2005/85[...] državljani tretje države, ki je v državi članici zaprosil za azil, ne bi smeli obravnavati kot nezakonito prebivajočega na ozemlju te države članice, dokler ne začne veljati odločba o zavrnitvi prošnje ali odločba o prenehanju pravice te osebe do statusa prosilca za azil“.
- 42 Na podlagi člena 7(1) in (3) Direktive Sveta 2003/9/ES z dne 27. januarja 2003 o minimalnih standardih za sprejem prosilcev za azil (UL L 31, str. 18) se lahko prosilci za azil svobodno gibajo na ozemlju države članice gostiteljice ali na območju, ki jim ga ta država članica določi, toda če se izkaže za potrebno – na primer iz zakonskih razlogov ali zaradi javnega reda – lahko države članice v skladu s svojim nacionalnim pravom prosilca omejijo na neko določeno mesto.
- 43 Člen 21 Direktive 2003/9 določa, da države članice zagotovijo, da se je zoper negativne odločitve v zvezi z zagotovitvijo pravic, določenih s to direktivo, ali sklepe, sprejete na podlagi njenega člena 7, ki posamično vplivajo na prosilce za azil, mogoče pritožiti po postopkih, določenih v nacionalnem pravu. Možnost pritožbe ali revizije pred sodnim organom je zagotovljena vsaj na zadnji stopnji.

44 Na podlagi člena 18(1) Direktive 2005/85 države članice neke osebe ne pridržijo zgolj zato, ker je prosilec za azil, kadar pa je prosilec pridržan, države članice v skladu z odstavkom 2 tega člena zagotovijo možnost pospešenega sodnega pregleda.

45 Pridržanje z namenom odstranitve, urejeno z Direktivo 2008/115, in pridržanje, ki se zlasti na podlagi direktiv 2003/9 in 2005/85 ter ustreznih nacionalnih določb odredi za prosilca za azil, spadata v ločeni pravni ureditvi.

46 Nacionalno sodišče mora ugotoviti, ali je bilo bivanje S. Kadzoeva v centru za začasno nastanitev v obdobju, v katerem je bil prosilec za azil, skladno s pogoji iz določb Skupnosti in nacionalnih določb o azilu.

47 Če bi se izkazalo, da ni bila sprejeta nobena odločba o nastanitvi S. Kadzoeva v center za začasno nastanitev v okviru postopkov, ki so se začeli z njegovimi prošnjami za azil, navedenimi v točki 19 te sodbe, in da torej njegovo pridržanje še naprej temelji na nacionalni ureditvi, ki je veljala pred pridržanjem z namenom odstranitve, ali na ureditvi iz Direktive 2008/115, bi bilo treba pri izračunavanju obdobja pridržanja z namenom odstranitve iz člena 15(5) in (6) Direktive 2008/115 upoštevati obdobje pridržanja S. Kadzoeva, ki ustreza obdobju, v katerem so potekali navedeni azilni postopki.

48 Na prvo vprašanje, točka (b), je torej treba odgovoriti, da obdobja, v katerem je bila oseba nastanjena v centru za začasno nastanitev na podlagi odločbe, sprejete v skladu z nacionalnimi določbami in določbami Skupnosti v zvezi s prosilci za azil, ni mogoče šteti za pridržanje z namenom odstranitve v smislu člena 15 Direktive 2008/115.

Drugo vprašanje

- 49 Predložitveno sodišče s tem vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 15(5) in (6) Direktive 2008/115 razlagati tako, da se obdobje, v katerem je bila izvršitev odredbe o prisilni odstranitvi odložena zaradi sodnega postopka na podlagi tožbe, ki jo je zadevni tujec vložil zoper to odločbo, upošteva pri izračunavanju obdobja pridržanja z namenom odstranitve, če je med tem postopkom zadevni tujec še naprej bival v centru za začasno nastanitev.
- 50 Glede tega je treba poudariti, da člen 13(1) in (2) Direktive 2008/115 določa, da se zadevnemu državljanu tretje države zagotovi učinkovito pravno sredstvo za pritožbo zoper odločbo v zvezi z vrnitvijo ali zagotovitev njenega ponovnega pregleda pred pristojnim sodnim ali upravnim organom ali pred pristojnim telesom, katerega člani so nepristranski in neodvisni. Ta organ ali to telo je pristojno za pregled odločb v zvezi z vrnitvijo in lahko med drugim začasno odloži njihovo izvršitev, razen če se začasna odložitve že uporablja po nacionalni zakonodaji.
- 51 Tako niti člen 15(5) in (6) Direktive 2008/115 niti nobena druga določba te direktive ne dopuščajo domneve, da zaradi odloga izvršitve odločbe o odstranitvi obdobja pridržanja z namenom odstranitve ne bi bila všteta v najdaljše mogoče obdobje pridržanja, opredeljeno v navedenem členu 15(5) in (6).
- 52 Zlasti je treba poudariti, da odlog izvršitve odločbe o odstranitvi zaradi sodnega postopka na podlagi tožbe, vložene zoper to odločbo, ni navedena med razlogi za podaljšanje obdobja pridržanja, določenimi v členu 15(6) Direktive 2008/115.

- 53 Obdobje pridržanja zadevnega tujca, ki je preteklo med postopkom, v katerem se opravlja sodni pregled odločbe o odstranitvi, je tako treba upoštevati pri izračunavanju najdaljšega mogočega obdobja pridržanja, določenega v členu 15(5) in (6) Direktive 2008/115.
- 54 Če bi bilo drugače, bi lahko bilo obdobje pridržanja v isti državi članici ali od ene države članice do druge od primera do primera različno – včasih precej različno – zaradi posebnosti in okoliščin, ki so značilne za nacionalne sodne postopke, kar bi bilo v nasprotju s ciljem člena 15(5) in (6) Direktive 2008/115, ki je zagotavljati, da je najdaljše mogoče obdobje pridržanja v državah članicah enako.
- 55 Te ugotovitve ne omaja sodba z dne 29. januarja 2009 v zadevi Petrosian (C-19/08, ZOdl., str. I-495), na katero se sklicuje bolgarska vlada. V tej zadevi, ki se nanaša na razlago Uredbe Sveta (ES) št. 343/2003 z dne 18. februarja 2003 o vzpostavitvi meril in mehanizmov za določitev države članice, odgovorne za obravnavanje prošnje za azil, ki jo v eni od držav članic vložijo državljani tretje države (UL L 50, str. 1), je Sodišče razsodilo, da kadar zakonodaja države članice, ki daje zahtevo, v okviru postopka predaje prosilca za azil določa odložilni učinek pravnega sredstva, rok za izvedbo predaje, določen v členu 20(1)(d) te uredbe, ne začne teči že z začasno sodno odločitvijo, da se izvedba postopka predaje odloži, temveč šele s sodno odločbo, s katero se odloči o utemeljenosti postopka in s katero ni več mogoče ovirati te izvedbe.
- 56 Take razlage člena 20(1)(d) Uredbe št. 343/2003 ni mogoče prenesti na razlago člena 15(5) in (6) Direktive 2008/115. Medtem ko zadevni rok iz zgoraj navedene sodbe Petrosian določa obdobje, ki ga ima država članica, ki daje zahtevo, na voljo za predajo prosilca za azil državi članici, ki ga mora ponovno sprejeti, so najdaljša možna obdobja, ki jih določa člen 15(5) in (6) Direktive 2008/115, namenjena omejitvi trajanja odvzema prostosti posamezniku. Poleg tega ta obdobja omejujejo trajanje pridržanja z namenom odstranitve, in ne izvedbe postopka odstranitve kot takega.

- 57 Na drugo vprašanje je treba zato odgovoriti, da je treba člen 15(5) in (6) Direktive 2008/115 razlagati tako, da se obdobje, v katerem je bila izvršitev odredbe o prisilni odstranitvi odložena zaradi sodnega postopka na podlagi tožbe, ki jo je zadevni tujec vložil zoper to odločbo, upošteva pri izračunavanju obdobja pridržanja z namenom odstranitve, če je med tem postopkom zadevni tujec še naprej bival v centru za začasno nastanitev.

Tretje vprašanje

- 58 Predložitveno sodišče s tem vprašanjem prosi za pojasnitev – ob upoštevanju dejanskega stanja v zadevi v glavni stvari – pomena člena 15(4) Direktive 2008/115 in zlasti pojma „upravičeno pričakovanje odstranitve“.

Tretje vprašanje, točka (c)

- 59 Predložitveno sodišče s tretjim vprašanjem, točka (c), sprašuje, ali je treba člen 15(4) Direktive 2008/115 razlagati tako, da ni upravičeno pričakovati odstranitve, če so možnosti za podaljšanje pridržanja, določene v odstavku 6 tega člena, izčrpane, če ob sodnem pregledu pridržanja zadevne osebe ni bil sklenjen nikakršen sporazum o ponovnem sprejemu.
- 60 Poudariti je treba, da kadar je preteklo najdaljše mogoče obdobje pridržanja, določeno v členu 15(6) Direktive 2008/115, se vprašanje, ali je „upravičeno pričakovati odstranitve“ v smislu odstavka 4 tega člena, ne postavlja. V takem primeru se zadevna oseba vsekakor takoj izpusti.

61 Člen 15(4) Direktive 2008/115 je tako mogoče uporabiti samo, dokler se ne iztečejo najdaljša možna obdobja pridržanja, določena v členu 15(5) in (6) te direktive.

62 Na tretje vprašanje, točka (c), je treba zato odgovoriti, da je treba člen 15(4) Direktive 2008/115 razlagati tako, da ga ni mogoče uporabiti, če so možnosti za podaljšanje pridržanja, določene v členu 15(6) Direktive 2008/115, izčrpane ob sodnem pregledu pridržanja zadevne osebe.

Tretje vprašanje, točki (a) in (b)

63 Glede tretjega vprašanja, točki (a) in (b), je treba poudariti, da v skladu s členom 15(4) Direktive 2008/115 pridržanje ni upravičeno in se zadevna oseba takoj izpusti, kadar s pravnega vidika ali iz drugih razlogov ni več upravičeno pričakovati odstranitve.

64 Kot je razvidno iz člena 15(1) in (5) Direktive 2008/115, je osebo mogoče pridržati z namenom odstranitve le toliko časa, kolikor trajajo postopki za ureditev odstranitve, pridržanje pa se izvede z vso zahtevano skrbnostjo in traja, dokler je potrebno, da se zagotovi uspešna odstranitev.

65 Poleg tega mora biti takrat, ko predložitveno sodišče opravlja pregled zakonitosti pridržanja, razvidno, da obstaja stvarno pričakovanje, da bo odstranitev ob upoštevanju

obdobj, določenih v členu 15(5) in (6) Direktive 2008/115, uspešna, da bi se lahko štelo, da je „upravičeno pričakovati odstranitev“ v smislu člena 15(4) te direktive.

- 66 Odstranitve tako ni upravičeno pričakovati, kadar je malo verjetno, da bo tretja država sprejela zadevnega tujca ob upoštevanju navedenih obdobj.
- 67 Na tretje vprašanje, točki (a) in (b), je treba zato odgovoriti, da je treba člen 15(4) Direktive 2008/115 razlagati tako, da zgolj stvarno pričakovanje, da bo odstranitev ob upoštevanju obdobj, določenih v členu 15(5) in (6) te direktive, uspešna, ustreza upravičenemu pričakovanju odstranitve in da to ni tako, kadar je malo verjetno, da bo tretja država sprejela zadevnega tujca ob upoštevanju navedenih obdobj.

Četrto vprašanje

- 68 Predložitveno sodišče s tem vprašanjem v bistvu sprašuje, ali člen 15(4) in (6) Direktive 2008/115 dovoljuje, da čeprav se je najdaljše možno obdobje pridržanja, ki ga določa ta direktiva, izteklo, zadevni tujec ni takoj izpuščen, ker nima veljavnih dokumentov, ker se vede agresivno in ker nima sredstev za preživljanje niti stanovanja ali sredstev, ki bi mu jih za to zagotovila država.
- 69 Glede tega je treba poudariti, da kot je razvidno zlasti iz točk 35, 52 in 59 te sodbe, člen 15(6) Direktive 2008/115 nikakor ne dovoljuje prekoračitve najdaljšega mogočega obdobja, ki je opredeljeno v tej določbi.

70 Možnosti pridržanja osebe zaradi javnega reda in javne varnosti ni mogoče utemeljiti z Direktivo 2008/115. Nobena od okoliščin, ki jih navaja predložitveno sodišče, zato sama po sebi ne more biti razlog za pridržanje na podlagi določb te direktive.

71 Na četrto vprašanje je treba zato odgovoriti, da je treba člen 15(4) in (6) Direktive 2008/115 razlagati tako, da če se je najdaljše mogoče obdobje pridržanja, določeno s to direktivo, izteklo, ne dovoljuje, da zadevni tujec ni takoj izpuščen, ker nima veljavnih dokumentov, ker se vede agresivno in ker nima sredstev za preživljanje niti stanovanja ali sredstev, ki bi mu jih za to zagotovila država.

Stroški

72 Ker je ta postopek za stranko v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški, priglašeni za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški navedene stranke, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (veliki senat) razsodilo:

- 1. Člen 15(5) in (6) Direktive 2008/115/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. decembra 2008 o skupnih standardih in postopkih v državah članicah za vračanje nezakonito prebivajočih državljanov tretjih držav je treba razlagati**

tako, da mora najdaljše mogoče obdobje pridržanja, ki je v njem določeno, vključevati obdobje pridržanja, ki je preteklo, preden je začela veljati ureditev iz te direktive.

2. **Obdobja, v katerem je bila oseba nastanjena v centru za začasno nastanitev na podlagi odločbe, sprejete v skladu z nacionalnimi določbami in določbami Skupnosti v zvezi s prosilci za azil, ni mogoče šteti za pridržanje z namenom odstranitve v smislu člena 15 Direktive 2008/115.**

3. **Člen 15(5) in (6) Direktive 2008/115 je treba razlagati tako, da se obdobje, v katerem je bila izvršitev odredbe o prisilni odstranitvi odložena zaradi sodnega postopka na podlagi tožbe, ki jo je zadevni tujec vložil zoper to odločbo, upošteva pri izračunavanju obdobja pridržanja z namenom odstranitve, če je med tem postopkom zadevni tujec še naprej bival v centru za začasno nastanitev.**

4. **Člen 15(4) Direktive 2008/115 je treba razlagati tako, da ga je mogoče uporabiti le, če so možnosti za podaljšanje pridržanja, določene v členu 15(6) Direktive 2008/115, izčrpane ob sodnem pregledu pridržanja zadevne osebe.**

5. **Člen 15(4) Direktive 2008/115 je treba razlagati tako, da zgolj stvarno pričakovanje, da bo odstranitev ob upoštevanju obdobj, določenih v členu 15(5) in (6) te direktive, uspešna, ustreza upravičenemu pričakovanju odstranitve in da to tako, kadar je malo verjetno, da bo tretja država sprejela zadevnega tujca ob upoštevanju navedenih obdobj.**

6. Člen 15(4) in (6) Direktive 2008/115 je treba razlagati tako, da če se je najdaljše mogoče obdobje pridržanja, določeno s to direktivo, izteklo, ne dovoljuje, da zadevni tujec ni takoj izpuščen, ker nima veljavnih dokumentov, ker se vede agresivno in ker nima sredstev za preživljanje niti stanovanja ali sredstev, ki bi mu jih za to zagotovila država.

Podpisi